

โรงพยาบาลมวกเหล็ก จ. สระบุรี

ระเบียบปฏิบัติงาน รหัสเอกสาร : P-ICC-005	เรื่อง : หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ		
	เริ่มใช้ : 18 เมษายน 60	พิมพ์ครั้งที่ : 3	แก้ไขครั้งที่ : 2
			หน้า : 5

ระเบียบปฏิบัติ
หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ

	ผู้รับผิดชอบ	ลงชื่อ	วัน เดือน ปี
จัดทำโดย	นางสมใจ ญวงค์ศรี		18 เมษายน 2560
ทบทวนโดย	คณะกรรมการควบคุมและ ป้องกันการติดเชื้อ รพ.มวกเหล็ก		18 เมษายน 2560
อนุมัติโดย	นางศิริดา ภูริวัฒนพงศ์		18 เมษายน 2560

บันทึกการแก้ไข

ฉบับที่	วันที่มีผลบังคับใช้	สถานะเอกสาร
1	1 กุมภาพันธ์ 55	บังคับใช้
2	1 มกราคม 2556	บังคับใช้
3	18 เมษายน 2560	บังคับใช้

สำเนาฉบับที่ :

เอกสารฉบับ

ควบคุม

ไม่ควบคุม

โรงพยาบาลมวกเหล็ก :	หน้าที่ : 1/5
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : P-ICC-005	ฉบับที่ : 3
เรื่อง : หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ	วันที่ : 18 เมษายน 2560
แผนก : คณะกรรมการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล	แผนกที่เกี่ยวข้อง : ทุกหน่วยงาน
ผู้จัดทำ : นางสมใจ ญวงค์ศรี	ผู้อนุมัติ : นางศิริดา ภูริวัฒนพงศ์

หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้บุคลากรแยกประเภทของขยะได้ถูกต้อง และนำไปกำจัดได้ถูกประเภท
- 1.2 เพื่อดูแลจัดเก็บ และขนย้ายขยะที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่างๆของโรงพยาบาลได้ถูกต้อง
- 1.3 เพื่อให้บุคลากร มีแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ขอบข่าย

บุคลากรทุกหน่วยงานในโรงพยาบาล

3. ผู้รับผิดชอบ

- 3.1 หัวหน้าหน่วยงาน/หอผู้ป่วย มีหน้าที่ดูแล และกำกับให้มีการแยกและทิ้งขยะในหน่วยงานให้ถูกต้อง มีการติดตาม นิเทศ ประเมินผล การปฏิบัติของบุคลากรในหน่วยงานเป็นระยะสม่ำเสมอ
- 3.2 พยาบาลควบคุมการติดเชื้อ มีหน้าที่ประสานงาน และดูแล ตรวจสอบ ให้ความรู้หน่วยงานต่างๆให้มีการคัดแยกขยะให้ถูกต้อง
- 3.3 บุคลากรทุกคนมีหน้าที่แยกทิ้งขยะให้ถูกประเภท โดยการปฏิบัติตามมาตรฐานการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด
- 3.4 พนักงานทำความสะอาดทุกหน่วยงานมีหน้าที่เก็บรวบรวม และขนส่งขยะให้ถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด
- 3.5 หัวหน้างานพัสดุรับผิดชอบควบคุมเจ้าหน้าที่ในการส่งขยะไปกำจัดบริษัทที่รับจัดการขยะติดเชื้อ

4. นิยามศัพท์

- 4.1 **ขยะทั่วไป (general waste)** หมายถึง ขยะที่เกิดจากหอพัก โรงอาหาร บริเวณสาธารณะ และสำนักงานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับบริการการตรวจวินิจฉัย การดูแลรักษา การให้ภูมิคุ้มกันโรค การศึกษาวิจัย ซึ่งไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เช่น เศษเนื้อ เศษผัก เศษผลไม้ เศษอาหาร น้ำ เครื่องดื่มต่างๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงใบไม้ ใบหญ้า มูลฝอยประเภทนี้เมื่อทิ้งไว้จะเน่าเสีย ย่อยสลายได้
- 4.2 **ขยะรีไซเคิล (recycle waste)** เช่น กระดาษโลหะ แก้ว พลาสติกซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : P-ICC-005	หน้า : 2/5
เรื่อง: หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ	

- 4.3 **ขยะอันตราย (hazardous waste)** หมายถึง ขยะทางการแพทย์ที่มีพิษอาจก่อให้เกิดอันตรายกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม ต้องการวิธีการทำลายเป็นพิเศษได้แก่
 - ขยะสารเคมี ได้แก่ เวชภัณฑ์ต่างๆ สารเคมีจากห้องทดลอง ห้องชันสูตร ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่ กระจกสเปรย์ หมึกพิมพ์ กระดาษคาร์บอน รวมทั้งยาที่หมดอายุ
 - ขยะกัมมันตรังสี ได้แก่ ขวดใส่ยาเคมีบำบัดต่างๆ ภาชนะบรรจุยาที่ใช้รังสีรักษา
 - ขยะแหลมคม ได้แก่ ตะปู แก้วแตก ขวดแตก เศษโลหะแหลมคมต่างๆ
- 4.4 **ขยะติดเชื้อ (infectious waste)** หมายถึง ขยะทางการแพทย์ซึ่งมีเหตุอันควรให้สงสัยว่ามีหรืออาจมีเชื้อโรค ขยะที่สัมผัสหรือสงสัยว่าได้สัมผัสกับเลือดส่วนประกอบของเลือด (เช่น น้ำเหลือง

เม็ดเลือดต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด) สารน้ำจากร่างกาย (เช่น ปัสสาวะ เสมหะ น้ำลาย น้ำเหลือง หนอง) ได้แก่

4.4.1 *ขยะที่เป็นของเหลวหรือสารคัดหลั่ง* เช่น เลือดส่วนประกอบของเลือด ปัสสาวะ อุจจาระ น้ำไขสันหลัง เสมหะ สารคัดหลั่งต่าง ๆ

4.4.2 *ขยะที่เป็นอวัยวะหรือชิ้นส่วนของอวัยวะ* เช่น ชิ้นเนื้อ เนื้อเยื่อ อวัยวะที่ได้จากการทำหัตถการต่างๆ มูลฝอยจากการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การตรวจศพ ซากสัตว์ทดลอง รวมทั้งวัสดุที่สัมผัสระหว่างการทำการหัตถการและการตรวจนั้นๆ

4.4.3 *ขยะของมีคมตัดเชื้อที่ใช้แล้ว* เช่น เข็ม ส่วนปลายแหลมคมของชุดให้สารน้ำทางหลอดเลือดหรือชุดให้เลือดและผลิตภัณฑ์ของเลือด ไบโอมิด หลอดแก้ว กระจกฉีดยาชนิดแก้ว สไลด์ แผ่นกระจกปิดสไลด์ เครื่องมือที่แหลมคมต่าง ๆ ที่ใช้กับผู้ป่วยแล้ว

4.4.4 *ขยะจากกระบวนการเก็บและเพาะเชื้อ* เช่น เชื้อ อาหารเลี้ยงเชื้อ จานเลี้ยงเชื้อวัสดุอื่น และเครื่องมือที่ใช้เพาะเชื้อแล้ว

4.4.5 *ขยะที่เป็นวัคซีน* ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิตและภาชนะบรรจุ เช่น วัคซีนป้องกันวัณโรค โปลิโอ หัด หัดเยอรมัน คางทูม อีสุกอีใส ไขรากลัดน้อยชนิดกิน เป็นต้น

4.4.6 *ขยะติดเชื้ออื่น ๆ* ครอบคลุมถึง

- วัสดุทำจากผ้า เช่น สำลี ผ้าก๊อซ เสื้อคลุม ผ้าต่าง ๆ
- วัสดุทำจากพลาสติกและยาง เช่น ถุงมือใช้ครั้งเดียวทิ้ง กระจกฉีดยาชนิดพลาสติก ปิเปตพลาสติก ท่อยาง ถุงใส่ปัสสาวะ ภาชนะพลาสติกรองรับสารคัดหลั่งและเสมหะ ถุงเลือดและผลิตภัณฑ์ของเลือด อุปกรณ์ที่ใช้กับผู้ป่วยล้างไต
- วัสดุทำจากกระดาษ เช่น กระดาษซับเลือด เสื้อคลุมใช้ครั้งเดียวทิ้ง ผ้าปิดปาก และจุ่มก เป็นต้น

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : P-ICC-005	หน้า : 3/5
เรื่อง: หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ	

4.5 **บริเวณพักขยะ** หมายถึง บริเวณภายในโรงพยาบาลซึ่งได้กำหนดสำหรับเป็นที่ให้หน่วยงานที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงสามารถขนย้ายขยะที่เกิดจากหน่วยงานมาเก็บพักไว้ในภาชนะรองรับระหว่างรอให้เจ้าหน้าที่กำจัดขยะขนย้ายไปเก็บพักไว้ที่โรงพักขยะ

4.6 **เรือนพักขยะ** หมายถึง สิ่งปลูกสร้างซึ่งโรงพยาบาลจัดสร้างขึ้นเป็นที่เก็บขยะระหว่างรอการกำจัดต่อไป

5. วิธีปฏิบัติ

5.1 **การแยกประเภทขยะ** ให้ทุกหน่วยงาน จัดทำภาชนะรองรับขยะที่เหมาะสม มีคุณสมบัติเหนียว ไม่ฉีกขาดง่าย ไม่มีรอยร้าว มีถุงพลาสติกสีรองภาชนะ โดยแยกสีถุงตามประเภทขยะดังนี้

5.1.1 ขยะทั่วไป **ใช้ถุงสีดำ** มีฝาปิดมิดชิด

5.1.2 ขยะรีไซเคิล **ใช้ถุงสีดำ** (ถ้าเป็นแก้ว ทั้งในภาชนะรองรับที่ทำจากวัสดุแข็งแรง มีฝาปิดมิดชิด ติดป้าย "ของมีคม" เห็นได้ชัดเจน)

5.1.3 ขยะอันตราย **ใช้ถุงสีดำหรือเทา** มีแผ่นป้ายข้อความเตือน “ **ขยะอันตราย** ” ติดข้างถุงชัดเจนถ้าเป็นขยะแหลมคม ทั้งแยกใส่ภาชนะที่แข็ง ไม่สามารถที่มทุบได้ง่าย มีฝาปิดมิดชิดติดป้ายเตือนให้เห็นชัดเจน “ **ของมีคมอันตราย** ”

5.1.4 ขยะติดเชื้อ แยกออกเป็น

- **ขยะติดเชื้อที่เป็นของเหลว** เช่น ปัสสาวะ เลือด น้ำเหลืองหนอง ให้เทลงส้วมหรือโถชักล้างหรือโถทิ้งสิ่งปฏิกูล ลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย
- **ขยะติดเชื้อที่เป็นของแหลมคม** แยกใส่ภาชนะที่แข็ง ไม่สามารถที่มทุบได้ง่าย มีฝาปิดแน่น ติดป้ายเตือนให้เห็นชัดเจน เช่น “ **ของมีคมติดเชื้อ** ” ห้ามใส่รวมในถุงแดงโดยเด็ดขาด
- **ขยะติดเชื้อทั่วไป ใช้ถุงสีแดง** มีฝาปิดมิดชิด และเป็นฝาปิดชนิดใช้เท้าเปิด-ปิดได้
- **ขยะที่เป็นอวัยวะหรือชิ้นส่วนของอวัยวะ** ทั้งในภาชนะรองรับที่ทำจากวัสดุแข็งแรง มีฝาปิดมิดชิด ใช้เท้าเหยียบสำหรับปิดเปิด หากเป็นชิ้นส่วนที่มีขนาดใหญ่ หรืออวัยวะได้แก่ แขน ขา ซึ่งไม่ต้องการส่งตรวจทางพยาธิวิทยา ให้ห่อให้มิดชิดก่อน จากนั้นใส่หรือห่อด้วยถุงขยะติดเชื้อ เขียนชื่อผู้ป่วย นำไปทิ้งที่บ่อทิ้งรกรบบริเวณบ่อบำบัดหลังโรงพยาบาล หรือ “ **ติดป้ายฝากทิ้ง** ” ไปส่งให้กับพนักงานขับรถเพื่อนำไปทำลายที่โรงพยาบาลสระบุรี ควรนำส่งทันทีเพื่อไม่ให้ชิ้นเนื้อหรืออวัยวะเน่า

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : P-ICC-005	หน้า : 4/5
เรื่อง: หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ	

5.2 **การเก็บรวบรวมขยะ** พนักงานทำความสะอาดมีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมขยะประเภทต่างๆให้ถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนดดังนี้

- เมื่อจะทำการจัดเก็บขยะให้ใส่เครื่องป้องกันที่เหมาะสมทุกครั้ง ได้แก่ เสื้อคลุม หมวก MASK ถุงมือยางหนา รองเท้าบูท
- เมื่อขยะมีปริมาณ $\frac{3}{4}$ ของภาชนะบรรจุ ให้รวบคอกถุงผูกด้วยเชือกให้แน่น ระบุตึกสถานที่ที่เก็บขยะ วัน/เดือน/ปี ที่บรรจุ
- ภาชนะสำหรับใส่เข็มจะต้องแข็ง เมื่อเต็มแล้ว ปิดฝาให้แน่น และเปลี่ยนอันใหม่ขยะติดเชื้อที่เป็นของเหลว ในการเก็บและเคลื่อนย้าย ให้ปิดฝาให้แน่น เปิดฝาดอกเฉพาะเมื่อจะเททิ้ง เทลงโถทิ้งสิ่งปฏิกูล หรือโถส้วม ให้เททิ้งทุกเวอร์ หรือเมื่อระดับ
- ของเหลวถึง $\frac{3}{4}$ ของภาชนะบรรจุ สำหรับขวดที่เป็นระบบปิด เช่น vac drain ให้ทิ้งทิ้งขวดลงในถุงแดง
- รวบรวมขยะไปวางยังจุดบริเวณพักขยะที่กำหนดไว้ ในช่วงตั้งแต่เวลา 07.30-08.00 น. และ 14.30-15.00 น.

5.3 **วิธีการเก็บขยะ**

- พนักงานทำความสะอาดประจำโรงพยาบาล ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลแต่ละจุดบริการ เก็บรวบรวมขยะติดเชื้อจากหน่วยงานลงไปพักไว้ที่โรงพักขยะติดเชื้อด้านหลังรพ. กำหนด 2 รอบ คือ เวลา 08.00-08.30 และ 14.30-15.00 น.ของทุกวัน

- เก็บขยะจากแต่ละหน่วยงานตามความรับผิดชอบในเวลาที่กำหนด
- เข็นรถขนขยะ ตามที่กำหนด ไปตามเส้นทางขนขยะ เพื่อไปยังจุดพักขยะ

5.4 การขนขยะ

- ตรวจสอบดูถุงขยะก่อนเคลื่อนย้ายว่ามีการรั่วซึมหรือไม่ ถ้าถุงรั่ว ต้องใส่ถุงรองอีกชั้นหนึ่งไม่ให้มีการรั่วซึมระหว่างการเคลื่อนย้าย
- ห้ามอุ้มถุงขยะให้หิ้วบริเวณคอถุง และยกวางอย่างนุ่มนวล ไม่ให้โยนหรือลากถุงขยะโดยเด็ดขาด แยกวางถุงขยะติดเชือกออกจากถุงขยะไม่ติดเชือก
- หากมีการหกหล่นของขยะ ห้ามสัมผัสกับขยะโดยตรง ให้ใช้คีมเหล็กคีบ หรือหยิบด้วยมือที่สวมถุงมือยางหนา ถ้ามีสารน้ำจากขยะหกหรือรั่วซึม ให้ใช้กระดาษซับออกให้มากที่สุด แล้วทิ้งกระดาษซับลงถุงขยะติดเชือก
- เช็ดบริเวณที่หกเปื้อนให้ทั่วด้วยน้ำผงซักฟอกทิ้งไว้นาน 2 นาที แล้วใช้ผ้าเช็ดออกให้สะอาด ถ้าเป็นขยะติดเชือกที่มาจากห้องแยกโรค หรือผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการสัมผัสโรคติดเชือรุนแรง เช่น

ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : P-ICC-005	หน้า : 5/5
เรื่อง: หลักการกำจัดขยะมูลฝอยติดเชือก	

โรคอุบัติใหม่ ให้เพิ่มการทำมาความสะอาดด้วย 70% alcohol หรือ 0.5% โซเดียมไฮโปคลอไรท์ ก่อนทำความสะอาดตามปกติ

- เมื่อนำขยะมาถึงเรือนพักขยะ ให้วางขยะแต่ละประเภทในที่ที่กำหนด
- เมื่อขนถ่ายขยะลงในที่ที่กำหนดแล้วต้องล้างทำความสะอาดรถขนขยะทุกครั้ง ด้วยน้ำและผงซักฟอกให้สะอาด ผึ่งแดดให้แห้ง
- เมื่อเสร็จสิ้นการขนขยะให้ถอดถุงมือ ผ่ากันเปื้อน รองเท้าบูท หมวก MASK ออกทำความสะอาด และอาบน้ำทันที

5.5 การทำลายขยะแต่ละประเภท

- ขยะทั่วไป เทศบาลจะมารับในตอนเช้าของทุกวัน และนำไปกำจัดโดยการฝังกลบ และทำปุ๋ย
- ขยะอันตรายแหลมคมและขยะสารเคมี เทศบาลรับไปกำจัดต่อด้วยการฝังกลบ
- ขยะอันตรายกัมมันตรังสี ให้เก็บไว้ในที่เก็บจนหมดอายุแล้วทิ้งเป็นขยะทั่วไป
- ขยะติดเชือกทั่วไปและขยะติดเชือกแหลมคม ทำลายโดยบริษัทภายนอก จะมารับขยะไปกำจัดทุก 7 วัน ตามข้อตกลงกับบริษัทรับกำจัดขยะติดเชือก

6. ตัวชี้วัด

6.1 หน่วยบริการพยาบาลหรือหอผู้ป่วยมีการคัดแยกขยะได้ถูกต้องตามมาตรฐานปฏิบัติ $\geq 90\%$